

Utmaningar vid användning av alternativa undervisnings- former – en kartläggning av ramfaktorer

Zana Leric och Lars Pareto

PEDAGOGISK UTVECKLING OCH INTERAKTIVT LÄRANDE (PIL),
GÖTEBORGS UNIVERSITET
PIL-RAPPORT 2011:02

GÖTEBORGS UNIVERSITET

GÖTEBORGS UNIVERSITET,
PEDAGOGISK UTVECKLING OCH INTERAKTIVT LÄRANDE (PIL).

PIL-RAPPORT 2011:02

Utmaningar vid användning av alternativa undervisningsformer – en kartläggning av ramfaktorer

Zana Leric och Lars Pareto

<http://creativecommons.org/licenses/by-nd/3.0/>

PIL-rapport: 2011:02

Utgivningsdatum: 2011-02-15

Titel: Utmaningar vid användning av alternativa undervisningsformer – en kartläggning av ramfaktorer

Författare: Zana Leric och Lars Pareto

Utgivare: Göteborgs universitet, Enheten för pedagogisk utveckling och interaktivt lärande (PIL), Västra Hamngatan 25, Box 300, SE 405 30 Göteborg

<http://www.pil.gu.se/rapporter> + <http://hdl.handle.net/2077/25864>

Innehåll

Sammanfattning

Inledning	6
Definitioner	6
Metod	6
Ramfaktorer	9
Kursplaner	9
Bedömning och examination	10
Handledning	11
IKT	12
Läraryhantverket	12
Kommunikation	14
Metakognitiv kompetens	15
Miljö	15
Ekonomi	16
Personal	16
Kursstorlek	16
Samordning mellan kurser	17
Ledningens agerande	17
Referenser	19

Sammanfattning

Göteborgs universitet använder en mångfald av s.k. alternativa undervisningsformer såsom distansundervisning, nätbaserat lärande, utbildning av yrkesverksamma, problem-baserat lärande, projektundervisning, arbetsintegrerat lärande och andra former som i grunden skiljer sig från traditionell sals- och seminarieundervisning.

Syftet med denna rapport är att beskriva uppfattade hinder för alternativ undervisning och därmed lägga en grund för dialoger som syftar till att stärka förmågan till alternativa undervisningsformer.

Rapportens huvudsakliga frågeställning är: Vilka svårigheter möter lärare som använder alternativa undervisningsformer vid Göteborgs Universitet? Rapportens resultat baseras på ett kvalitativt tillvägagångssätt där 43 uppsatser från högskolepedagogiska kurser har granskats. Ambitionen har varit att synliggöra ramfaktorer som förhindrar eller försvårar användandet av alternativa undervisningsformer. Kartläggningen av ramfaktorer är uppdelad i sju huvudsakliga områden med totalt 13 kategorier och 57 ramfaktorer.

Resultatet visar att utbildningar som önskar bedriva eller redan använder någon form av alternativ undervisningsform aktivt behöver arbeta med att säkerställa resurser, studiemiljö, kompetens, lärarhantverk, examinationsformer samt utformningen av kursplaner.

Nyckelord

Alternativa undervisningsformer, ramfaktorer

Inledning

Enheten för pedagogisk utveckling och interaktivt lärande (PIL) har i uppdrag att ”medverka i universitetets kvalitetsarbete i syfte att stärka den högskolepedagogiska kompetensen och förmågan att variera undervisningsformerna”. Uppdraget är förankrat i målsättningen i GU:s strategiska plan 2007-2010 (Göteborgs universitet, 2007) att ”förnya pedagogiken” genom att ”öka inslaget av alternativa undervisningsformer inom kurser och program”.

PIL-enheten har hösten 2010 bedrivit ett riktat utvecklingsprojekt som angripit frågeställningen: Vilka svårigheter finns vid användandet av alternativa undervisningsformer på Göteborgs Universitet? Rapporten är ett resultat av detta projekt, och presenterar hinder upplevda av universitetslärare vid användning av alternativa undervisningsformer.

Rapporten riktar sig primärt till utbildningsansvariga, programledare, studierektorer, prefekter, kursansvariga och andra som är involverade i det pedagogiska förbättringsarbetet. Genom att tillhandahålla en universitetsgemensam problembild för användandet av alternativa undervisningsformer hoppas vi underlätta införande såväl som genomförande av sådana. Vi hoppas också underlätta och stimulera gränsöverskridande kollegialt kunskapsutbyte kring alternativa undervisningsformer på universitetet. Rapporten riktar sig sekundärt till PIL:s styrgrupp, grundutbildningsberedningen (GRUB), universitetsledningen, fakultetsledningar och andra som önskar en empiriskt förankrad bild över vad som kan och behöver göras för att öka inslaget av alternativa undervisningsformer på kurser och program.

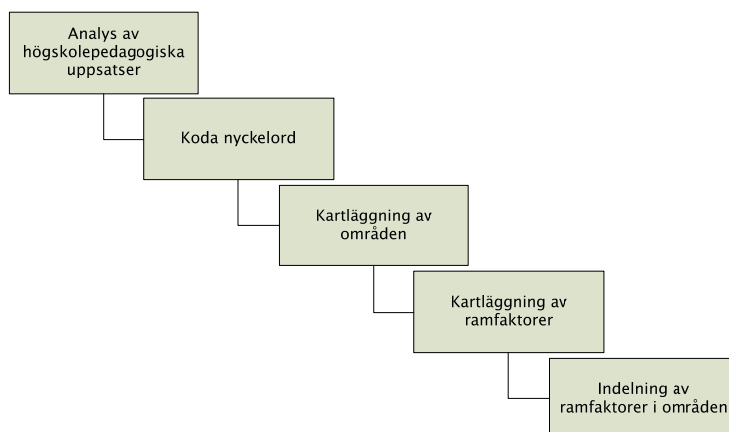
Definitioner

Alternativa undervisningsformer (AUF): En alternativ undervisningsform (i sammanhanget X) skiljer sig i väsentliga drag från alla dominerande undervisningsformsimplementeringar (i sammanhanget X) med avseende på pedagogiska, organisatoriska, tidsmässiga, och fysiska faktorer.

Ramfaktor: ”Ramfaktorer omfattar definitionsmässigt förhållanden som hämmar eller främjar undervisning och lärande.” (Pettersen, 2008)

Metod

Frågeställningen ” Vilka svårigheter finns vid användandet av alternativa undervisningsformer på Göteborgs Universitet?” har angripits med ett kvalitativt tillvägagångssätt. För att få fram en lista över ramfaktorer har 43 uppsatser skrivna av deltagare på några av PIL:s högskolepedagogiska kurser analyserats och tolkats. Tillvägagångssättet har innefattat induktiv kodning av nyckelord i uppsatserna, deduktiv kodning av områden, formulering av ramfaktorer, och kategorisering av ramfaktorer. Vi har gått fram i fem steg, vilket framgår av figuren nedan:

Figur 1. Stegvisst förfarande vid kartläggning av ramfaktorer

Valet att använda uppsatser som empirisk grund baseras på vår kännedom om att ramfaktorer finns framlyfta i kursdeltagares uppsatser. Kursdeltagarna, som kommer från olika fakulteter, bearbetar pedagogiska upplevelser i kurserna. Deras uppsatser innefattar personliga berättelser om incidenter i undervisningen samt analyser av egna eller andras kurser. Tabell 1 ger en översikt över de uppsatser som fanns tillgängliga och har analyserats.

Tabell 1. Datakällor och deras ursprung vid fakulteter

Fakultet	Kurs	Antal uppsatser
IT	HPE101, HT 2009	9
IT	HPE102, VT 2010	13
SAM	HPE102, VT 2010	8
Flera fakulteter	HPE101, Engelsk	13

Analys av insamlad data har gjorts med programmet Nvivo.¹ Detta är designat för att stödja kvalitativ forskning, specifikt dataanalys. Programmet ger stöd för att organisera stora mängder data från olika dokument. Programmet underlättar extrahering av relevant information med bibehållen koppling till datakällan, kategorisering av informationen och visualisering av informationen. Med hjälp av Nvivo kunde vi enkelt se vilka faktorer som tycks vara mest återkommande d.v.s., vilka som skapade flest hinder. Med Nvivo har alla fynd kunnat ordnas i först, undervisningsområden som finns inom universitetet, och sedan olika kategorier av ramfaktorer. Utgångspunkt för analysen har varit Pettersens beskrivning av ramfaktorer i boken "Kvalitetslärande i högre utbildning" (Pettersen, 2008)

¹ <http://www.qsrinternational.com/>

- A. *Inre organisatoriska faktorer*: Faktorer avseende organisering av studentgrupper och lärare, t.ex., omfattning av undervisningsmoment, gruppstorlek.
- B. *Läraren*: Faktorer avseende läraregenskaper, t.ex. egenskaper, attityder och kompetenser hos de personer som organiserar och bedriver i undervisningen.
- C. *Studenten*: Faktorer avseende läraregenskaper, t.ex. egenskaper, attityder och kompetenser hos de personer som deltar i undervisningen.
- D. *Fysiska ramar*: Faktorer avseende den fysiska och materiella miljön, t.ex., lokaler, undervisningsmaterial, tillgång till IKT.
- E. *Resurser*: Faktorer avseende omfattning och fördelning av ekonomiska resurser och personal.
- F. *Tidsramar*: Faktorer avseende undervisningstid och hur tiden fördelas mellan olika aktiviteter.
- G. *Yttre organisatoriska faktorer*: Faktorer som studenterna och lärarna inte direkt kan påverka.

Resultatet av analysen är en taxonomi indelad i områden, kategorier, och ramfaktorer.

Tabell 2. Översikt ramfaktorer

	Områden	Kategorier	Faktorer
Inre	A. Inre organisatoriska faktorer	Kursplaner	3
		Bedömning och examination	8
	B. Läraren	Handledning	5
		IKT	2
		Lärarhantverket	15
	C. Studenten	Kommunikation	7
		Metakognitiv kompetens	3
Yttre	D. Fysiska ramar	Miljö	1
	E. Yttre organisatoriska faktorer	Ekonomi	1
		Personal	1
	F. Tidsramar	Kursstorlek	2
		Samordning mellan kurser	1
	G. Yttre organisatoriska faktorer	Ledningens engagemang	8
	Summa		57

Faktorernas ursprung framgår av tabell 3 nedan. Siffrorna anger antalet identifierade förekomster av en viss ramfaktor i uppsatser från respektive fakultet.

Tabell 3. De identifierade ramfaktorernas ursprung och förekomster på IT fakulteten (IT) och Samhällsvetenskapliga fakulteten (SAM)

Faktor	IT	SAM	Faktor	IT	SAM	Faktor	IT	SAM
F1		1	F21	2		F41	2	
F2	1		F22	1	2	F42	2	
F3	1		F23	1		F43	1	
F4	1		F24		1	F44	2	
F5	1		F25	1		F45		1
F6	1		F26	1		F46		1
F7	1		F27	1		F47	1	
F8	1		F28	1		F48	1	
F9	1		F29	1		F49		1
F10	1		F30	1		F50	1	
F11	1		F31	2		F51	1	
F12		1	F32	4		F52	1	
F13		1	F33		1	F53	1	
F14	1		F34		1	F54		1
F15		1	F35	2		F55	1	
F16	1		F36	2		F56	1	
F17		1	F37		2	F57	2	
F18		1	F38	1				
F19	1	1	F39	2				
F20		1	F40	1				

Ramfaktorer

Vår beskrivning utgår från de 13 kategorierna. För varje kategori ges en sammanfattande lägesbild med utgångspunkt i uppsatserna följt av en uppräknig av de identifierade ramfaktorerna.

Kursplaner

Lärare upplever det ibland som svårt att genomföra en kursförändring på grund av olika beslut och direktiv kring innehåll och mål som kommer från ledningen och manifesteras i kursplanerna. Även om en lärare skulle vilja införa någon form av AUF på ”sin egen kurs”, så är inte detta alltid möjligt.

Studenternas val av kurs styrs i vissa fall av vilken examinationsform kursen har. En missvisande examinationsbeskrivning kan leda till missnöjda kursdeltagare. Detta leder till minskat kursintresse.

Lika viktig som examinationsbeskrivningen är kommunikationen av lärandemål för kursen. Detta kan vara extra utmanande för AUF-kurser. I en traditionell kurs kommuniceras lärandemålen implicit via ett visst antal övningar eller uppgifter som skall lämnas in. Vid en AUF-kurs kommuniceras inte lärandemålen på detta sätt, t.ex. i teater där såväl undervisning som examination kan ske på scenen.

I vissa fall överensstämmer inte de angivna examinationsformerna i kursplanen helt med de examinationsformer som används i praktiken, i vissa fall tycks inga examinationsformer förekomma alls, åtminstone presenteras inte dessa som examinationer av de ansvariga lärarna. (Samhällsvetenskapliga fakulteten)

Identifierade faktorer

- F1 Genomförande av examination följer inte kursplanen. (Examinationsformer styr kursval. Gruppexamination skrämmar bort erfarna studenter.)
- F2 Utmaning att kommunicera lärandemål med tillräcklig precision. (Lärare har svårt att kommunicera var "ribban ligger".)
- F3 Kurspåverkan: Hur mycket läraren kan påverka jämfört med ledningen. Lärare kan lätt bli "överkörda" vad det gäller förslag till kursförändring.

Bedömning och examination

Bedömning- och examinationsproceduren ser väldigt olika ut i AUF-kurser gentemot de mer traditionella kurstyperna. I en traditionell kurs har man oftast en tenta och sedan flera tillfällen till omtentamen per kurstillfälle. Examinering som beror på VFU eller företags-samarbete kräver mycket samordning och extra tid. Om-examination av detta slag tar längre tid än för traditionella kurer. Det är även svårt med examination av rollspelsbase-rade kurser, eftersom det är svårt att få alla roller att väga lika vid examinering.

Något som bör vara nära kopplat till kursmål och syfte är examinationsformen, eftersom den påverkar studentens lärande (Pettersen, 2005). Det gäller att välja en examinationsform som fångar studentens förståelsenivå och som inte släpper igenom studenter som bara lärt sig ytliga lösningstekniker. Studier i Danmark har funnit att 45 % av studenterna klarar tentan utan att ha tillräcklig förståelsenivå (Jacobsen et al., 1999). Det finns alltså en klar risk att studenter inte uppnår de lärande mål som satts upp men ändå passerar kursen med Godkänt. Sven medger att lärande målets utformning tyvärr inte haft någon nämnvärd påverkan på examinationsformen i hans kurs, och att det kanske finns det anledning att titta närmare på relationen mellan examinationsformen och lärande målen till kommande terminer... (IT fakulteten)

Identifierade faktorer

- F4 De alternativa examinationsformerna är inte dokumenterade i kursplanen, vilket ofta skapar osäkerhet hos studenterna.
- F5 Genom att förmedla vilka aspekter som värderas redan i bedömningskriterierna, finns det en möjlighet att fostra studenterna till ett önskvärt förhållningssätt. (Kunskapsmålsformuleringen påverkar motivationen och förhållningssätt, vilket är extra viktigt i AUF).
- F6 Roller i projektbaserat lärande måste vara genomtänkta på så sätt att alla roller väger lika vid examination. (Rollbaserad examination måste vara rättvis och ta hänsyn till gruppstorlek, vilket är svårt att få till i praktiken.)
- F7 Samarbete krävs mellan lärare i parallella kurser vid beslut om examinationsdatum.
- F8 Svårigheter med om-examination vid tematiska terminer, särskilt vid VFU och företagsinvolverad undervisning.
- F9 Svårigheter med individuella muntliga bedömningar på internationella utbildningar på grund av språk.
- F10 Det är viktigt att anpassa examinationen efter kursstyp. (AUF kräver alternativa examinationsformer. Salstentor är ofta inte lämpliga, t.ex. för projektkurser.)
- F11 Det är viktigt att veta vad man examinerar: form eller innehåll. (Rapportexamination tenderar att examinera form i för hög utsträckning och lärande i för liten).

Handledning

Handledning är ett viktigt inslag i många alternativa undervisningsformer, men tar mycket tid. Ofta tid som en lärare inte har. AUF-kurser gör handledning mycket svårare att samordna med tanke på att många AUF-kurser sker utanför skolan, i anslutning till praktik eller VFU. Vissa studenter behöver mer handledning än andra och att balansera tiden mellan studenter med detta i åtanke är många gånger en svår utmaning för läraren. Tysta studenter hörs oftast inte och kan då lätt glömmas bort.

Nackdelen är förstås att det tar mycket tid och kraft, särskilt med de studenter som har extra behov, och att det inte alls står i relation till den ersättning som ges. Ett sätt jag (och flera andra jag talat med) gör är därför att från början göra klart att vårt samarbete bygger på max 4-5 träffar över uppsatsskrivandets tid, och att vi enbart träffas om det föreligger ett skriftligt underlag, samt att enklare frågor kan tas på e-post eller telefon. Andra problem kan förstås vara relaterade till personkemi osv., och i sådana fall kan det ibland vara bäst att byta handledare.
(Samhällsvetenskapliga fakulteten)

Identifierade faktorer

- F12 Bra handledning tar mycket kraft och tid.
- F13 Flervägskommunikation skalar inte upp till stora klasser.
- F14 Det är viktigt att motivera studenterna till att bli självgående. (AUF förutsätter ofta självgående studenter, vilket är ett utbildningsmål i sig som måste säkerställas av utbildningen.)
- F15 Tysta studenter kan bli bortglömda under praktiken. Detta påverkar utbildningens kvalitet.
- F16 Studentengagemang måste bevakas mer noggrant.

IKT

IKT ses mer som ett hjälpmedel än en undervisningsform i nuläget. Ett problem ofta förknippat med IKT-stöd är svårigheten att få studenter att använda IKT-stödet kontinuerligt om lärare inte gör det. Lärplattformar för kurser används inte som det tänkt och fyller då inte heller sitt syfte.

Bland studenterna råder uppfattningen (så långt mina erfarenheter sträcker sig) att det är trist att logga in på kursportalen (eller för den delen GUL), varför man hellre vill ha informationen på mail. Även om GUL kommer att föra med sig många fördelar, menar jag att det krävs att betydligt fler lärare än idag använder den typen av kommunikationsväg, eftersom studenterna annars uppfattar det som meningslöst att lära sig hur GUL fungerar. (Samhällsvetenskapliga fakulteten)

Identifierade faktorer

- F17 Ojämn användning av IKT ger osäkerhet hos studenterna om vad som gäller och då faller allt tillbaka till mail.
- F18 IKT baserad undervisning så som inspelningar kräver filmproduktionskunskap och skådespelartalang från lärare för att filmerna skall bli bra. (Annars finns det risk för att det blir för statiskt och tråkigt).

Lärahantverket

Det kan många gånger vara svårt för lärare att hitta sin roll i AUF-kurser.

Svårigheter med att ge studenter individuella betyg i gruppbaseade kurser avskräcker många från att välja projektbaseade kurser. I kurser där studenterna får mycket frihet blir det svårt för lärare att bedöma hur mycket belastning som är rimlig att lägga på studenterna.

Temabaserade kurser gör det svårt att bedöma hur mycket tid varje tema behöver. Det är vanligt att vissa teman tar för mycket tid så att studenterna inte hinner med allting som ingår eller att belastningen blir så stor att andra kurser blir lidande. Teman som har erhållit för mycket tid gör studenterna uttråkade och omotiverade.

Vissa teman har man hunnit igenom på en föreläsning på 30 minuter, medan andra teman har varit en utmaning att klara av på 3 timmar. (IT fakulteten)

Några påpekade att lärarnas val av undervisningsmetod är relativt begränsad och att det institutionella arvets makt är stor angående vilken undervisningsform som används mest. (Samhällsvetenskapliga fakulteten)

Ytterligare en svaghet som nämns på sina håll är att det sällan sker någon sammankoppling mellan teori och praktik i redaktionsarbetet, men jag skulle vilja påstå att det egentligen inte är undervisningsformen som sådan som bidrar till detta glapp, utan hur respektive ansvarig lärare väljer att lägga upp dessa moment (och även de lärarledda övningarna) på sin kurs. (Samhällsvetenskapliga fakulteten)

Identifierade faktorer

- F19 Det institutionella arvets makt minskar det reella inflytande som en enskild lärare har på undervisningen.
- F20 AUF innefattar både icke- auktoritära och auktoritära inslag. Detta är socialt svårt att hantera för både lärare och studenter.
- F21 Den kunskapsfördelning som råder bland nya studenter kan variera mellan oerfarna och erfarna och det kan ibland vara svårt för en lärare att undervisa båda grupperna, vilket kan leda till att studenterna upplever uppgifter som för svåra.
- F22 Teori och praktik i professionsutbildningar måste vara precis den som används i yrkeslivet nu och måste täcka alla centrala moment knutna till den yrkesrollen.
- F23 Det är viktigt med både individuell träning och gruppträning inom PBL för att hålla balansen.
- F24 En svag metodbas kring seminarieformen gör lärare tveksamma till att använda seminarier, eftersom de inte riktigt får den att fungera.
- F25 Kurser måste noga planeras och utformas så att man ställer rimliga krav på studenter. I öppna undervisningsformer är det svårt för läraren att bedöma belastningen på studenterna.
- F26 I många AUF står kursboken inte i centrum och det är en utmaning i att motivera studenterna till att läsa. Kurslitteraturen är en viktig del av en kurs och kursen måste utformas på så sätt att innehållet i boken blir relevant för studenternas lärande.
- F27 Olika uppfattning mellan lärare och studenter angående svårighetsgrad för uppgifter leder till misslyckade resultat vid inlämningar och försämrad motivation.
- F28 Om en lärare inte får personlig kontakt med sina studenter tappar studenternas intresse för kursen.

- F29 Samspelet mellan programkurser är viktigt vid parallella kurser. Samspelande kurser kräver mer koordinering mellan lärare, vilket ofta är svårt på grund av organisation eller annat.
- F30 Studenter som jobbar inom PBL bör ta del av formuleringen av lärande målen annars finns det risk att man missar motivationsaspekten.
- F31 Vid temabaserad undervisning är det svårt att hitta rätt balans mellan det teman som läggs in i en kurs. Vissa teman får för mycket tid och andra för lite.
- F32 Det är svårt att ge individuella betyg inom PjBL.
- F33 Öppna uppgifter påverkar motivationen negativt i vissa situationer.

Kommunikation

Det största kommunikationsproblemet mellan studenter inom AUF tycks ligga kring PjBL. Många studenter baserar grupp valet på antingen vänskap eller val av studenter som anses vara "smartast". Detta leder till att det alltid blir ett visst antal studenter över. Konsekvenserna blir att dessa överblivna studenter känner sig utanför och omotiverade.

I PjBL blir klassen lätt uppdelad i "bra" grupper och "dåliga" grupper. Problemet försvinner dock inte genom att lägga ansvaret helt hos läraren. Oavsett vem som delar in grupper förekommer dysfunktionella grupper där medlemmarna inte kommer överens.

... Några nackdelar är att rätt många fortsätter att kurs efter kurs jobba tillsammans, vilket kanske är bra men... Nackdelen är att det ofta blir ett antal studenter "över". (IT fakulteten)

Identifierade faktorer

- F34 Diskussionsglada dominerar, vilket drabbar lärandet hos tysta studenter.
- F35 Kulturella skillnader upplevs som något väldigt jobbigt för nya studenter som kommer utomlands och kan sätta ett hinder för PBL.
- F36 PjBL blir svår och folk riskerar att hamna utanför, när studenter ligger på alltför olika nivåer.
- F37 Studenter upplever det svårt att finna sin roll under seminarier och diskussioner. (En svag metod bas kring seminarieformen gör lärare tveksamma till att använda seminarier, eftersom de inte riktigt får dem att fungera.)
- F38 Svårt att bedöma ambitionsnivån vid distanskurser, vilket kan leda till svårigheter i samarbete mellan studenter.
- F39 Vissa studenter blir utanför vid val av PjBL-grupper, vilket leder till att grupperna inte fungerar och lärandet blir inte som det var tänkt.
- F40 Vissa studenter känner sig utanför vid val av PjBL grupper.

Metakognitiv kompetens

Många AUF förutsätter att studenterna själv tar ansvar för sina studier: speciellt inom praktik, distanskurser och VFU där studenterna inte befinner sig i universitetsmiljön. Det blir svårt för lärare att bedöma engagemang i kurser då de vare sig träffar studenterna, eller har insyn deras aktiviteter. AUF kräver högt ansvar och engagemang av studenterna och det är inte alltid självklart att alla studenter är mogna för det.

Peter beskriver dock hur studenterna hittills har visat begränsat engagemang i miniproblemen. I tidigare versioner av kursen gav miniproblemen bonuspoäng, men Jonas har tagit bort detta i aktuell instans. (IT fakulteten)

För att studenterna ska kunna tillägna sig kunskap på egen hand förutsätts det att de har tillräckligt hög metakognitiv kompetens, dvs. förmåga att reflektera över sin egen inlärningssituation, både vad gäller den egna personen, den uppgift man står inför och de strategier man har att välja bland (Pettersen, 2008) (IT fakulteten)

Identifierade faktorer

- F41 Begränsat engagemang från studenter vid arbete som inte är obligatoriskt.
- F42 AUF baseras ofta på att studenterna tillägnar sig kunskap på egen hand vilket kräver hög metakognitiv kompetens. Den är inte alltid på plats och utvecklas inte alltid tillräckligt av lärandeaktiviteten.
- F43 Studierfarna studenter kan göra GBL svårt på grund av förväntningar kring medbestämmande, självstyre, lärar – studentrelationer och grundläggande värderingar, kommunikationsstil och studieteknik.

Miljö

AUF-kurser kräver i många fall specialutrustade undervisningsmiljöer såsom teatrar, ateljéer, nyhetsredaktioner osv. Detta är ofta svårt att få tillgång till.

Lokalerna på institutionen är ursprungligen utformade med hänsyn till program-
mets studiemodell problembaserat lärande. Varje årskurs är lokaliserad till ett undervisningstorg som lätt förvandlas mellan grupp- och föreläsningssal för att anpassas efter föreläsning eller problemlösning i grupp. Peter anser att tillgång till lokaler och hur de är utformade är relevanta och väl anpassade till den aktuella utbildningen. Det som påpekas är dock att de inte är dimensionerade för det student-
antal som är aktuellt idag och att den fysiska miljön därför kan upplevas ansträngd i vissa situationer. (IT fakulteten)

Identifierade faktorer

- F44 Många AUF har speciella krav på lokalerna t.ex. ateljéarbete. Ökande studentkullar leder lätt till överbeläggning av lokaler, som inte är dimensionerade för det studieantal som är aktuellt.

Ekonomi

Som vi tidigare nämnt under miljöavsnittet ovan, så kräver viss AUF specifika miljöer. Detta är i många fall kostsamt. Kostnader för specifik utrustning såsom kameror, labbutrustning, scenkläder, etc. tillkommer i många fall. På kurser med få studenter finns ofta inte utrymme för dessa lokal- och utrustningskostnader, och i praktiken finns inget alternativ till den traditionella föreläsningen.

Vidare lyftes fram den finansiella aspekten, att stora studentgrupper och få timmar per kurs gör att föreläsningar blir ett dominerande inslag. (Samhällsvetenskapliga fakulteten)

Identifierade faktorer

- F45 Alternativa undervisningsformer kostar, i många fall, mer än föreläsningbaserad undervisning.

Personal

Viss AUF som skrivutbildningar och estetiska utbildningar kräver extra engagemang och individuell handledning från lärare. Detta går oftast utanför den tid som en lärare har.

Rollspel kräver mycket resurser. Det kräver också ett passande ämnet och engagerade lärare (Samhällsvetenskapliga fakulteten)

Identifierade faktorer

- F46 Många AUF kräver ökade lärarresurser.

Kursstorlek

Många AUF-kurser skulle behöva mer kalendertid än traditionella salsbaserade undervisningar, men har fortfarande samma tidsutrymme. Problemet är att ofta när studenterna lyckats skapa något, så finns det inte tid att använda, testa eller visa det i praktiken. Detta i sig leder till ett annat problem. På grund av att AUF-kurser oftast är väldigt stora, så hamnar andra kurser i skymundan.

Problemet med att förlänga tiden som kursen går över är att Peter har uppfattat att det finns ett uttalat mål, (uttryckt av programledningen Anna), att kursen ska bli avklarad tidigt på terminen så att studenterna kan nyttja kunskaperna i projektkursen. (IT fakulteten)

... Kravet att designa ett spel med dessa förkunskaper och i den korta kurstiden är alldeles för stora. (IT fakulteten)

Identifierade faktorer

F47 Kursen för stor för disponibelt tidsutrymme. Realistiska projektuppgifter rymms ofta inte inom en kurs.

Samordning mellan kurser

Eftersom AUF-kurser har en tendens att ta stort utrymme så gör det att samordningen mellan kurser på t.ex. ett utbildningsprogram blir lite svårare. Detta på grund av att AUF-kurser måste ta hänsyn till externa parter så som industriella handledare, externa seminarieledare eller andra kontakter kopplade till VFU eller praktik.

Det som framför allt gör att det är tidskrävande – men också utmanande – är att det krävs en hög grad av samordning med de olika seminarieledarna, VFU-ledarna och de olika studentgrupperna. (Samhällsvetenskapliga fakulteten)

Identifierade faktorer

F48 Samordning med externa parter tar mycket tid.

Ledningens agerande

Denna kategori handlar om de faktorer som ledningen (institution, fakultet, GU, HSV) styr över. En vanlig förekommande anledning till varför inte fler satsar på AUF beror på vilken typ av undervisning en fakultet eller en hel högskola är van vid. För att AUF skall kunna sprida sig så behövs det ett starkt initiativ från fakulteterna. Kursplanerna och informationen i dessa är ett annat stort problem. Kursplanerna tycks i många fall endast uppdateras om det är ”absolut nödvändigt”, och det kan ta 1,5 år innan en kursplan träder i kraft vid genomförande av undervisning.

Kursplanen som ligger till grund för utbildningen har inte förändrats under de tre instanser av kursen som Emma varit ansvarig för, och ingen större reflektion har gjorts kring möjligheten att förändra kursplanen. Inom organisationen pågår ett ständigt förbättringsarbete med kursplaner, men i många fall sker förändringar endast när så är absolut nödvändigt och då med begränsad tid för större reflektion över kursplanen mer än vad som är aktuellt och kritiskt att förändra för stunden. (IT fakulteten)

Några påpekade att lärarnas val av undervisningsmetod är relativt begränsad och att institutionella arvets makt är stor angående vilken undervisningsform som används mest. Det handlar inte bara om vad som anses vara mest lämplig undervisningsform som den berörda institutionen brukar använda, utan även om att studenterna förväntar sig och uppskattar föreläsningar. (IT fakulteten)

Identifierade faktorer

- F49 Det tar ca 1-1,5 år innan en kursplan träder i kraft, vilket motverkar anpassningar.
- F50 Flexibla tematiska terminer försvårar möjligheten för utomstående att läsa kurserna.
- F51 Flexibla tematiska terminer försvårar ekonomisk planering.
- F52 Flexibla tematiska terminer försvårar samläsning med andra kurser och utbildningar.
- F53 Institutionella traditioner ”kväver” initiativ till AUF och genomförande av AUF.
- F54 Projektkurser är känsliga för sitt sammanhang (program, år) och behöver anpassas vid flytt eller återanvändning.
- F55 Studenter utan de rätta förkunskapskraven ger komplikationer i flera AUF-former. t.ex. PjBL, VFU, etc.
- F56 Studiemodellen för en AUF-kurs måste anpassas till sammanhanget.

Referenser

Göteborgs universitet (2007). *Strategisk plan 2007 – 2010*. Göteborg: Göteborgs universitet.

Pettersen, R. C. (2008). *Kvalitetslärande i högre utbildning*. Lund: Studentlitteratur.